

TARTU HALDUSKOHUS
Jõhvi kohtumaja

KOHTUOTSUS
EESTI VABARIIGI NIMEL

Kohtuasja number	3-19-380
Otsuse kuupäev	14. juuni 2019
Kohtunik	Karin Jöks
Kohtuasi	MTÜ SevenBow kaebus Rakvere Linnavolikogu 30.01.2019.a otsuse nr 8 osaliseks tühistamiseks ja uue otsuse tegemiseks kohustamiseks
Asja läbivaatamise vorm	Kirjalik menetlus
Menetlusosalised	Kaebaja MTÜ SevenBow, esindaja advokaat Liisa Linna Vastustaja Rakvere linn, esindaja advokaat Kristiina Lee

RESOLUTSIOON

1. Rahuldada kaebus:

- tühistada Rakvere Linnavolikogu 30.01.2019.a otsus nr 8 osas, milles jäeti rahuldamata kaebaja taotlus III LGBTI+ filmifestivali Festheart toetamiseks summas 1200 eurot (määrati toetuseks 1500 euro asemel 300 eurot);
- kohustada vastustajat tegema uus otsus, millega määrata kaebajale III LGBTI+ filmifestivali Festheart korraldamiseks täiendavalt toetust 1200 eurot.

2. Jätta menetluskulud vastustaja kanda.

3. Mõista vastustajalt kaebaja kasuks välja menetluskulud 435 eurot.

Edasikaebamise kord

Kohtuotsuse peale võib esitada apellatsioonkaebuse Tartu Ringkonnakohtule 30 päeva jooksul kohtuotsuse avalikult teatavaks tegemisest arvates, viimane päev apellatsioonkaebuse esitamiseks on 15.07.2019. Ringkonnakohus võib lahendada apellatsioonkaebuse kirjalikus menetluses, kui apellatsioonkaebuses ei taotleta selle lahendamist istungil.

Asjaolud ja poolte seisukohad

1. MTÜ SevenBow esitas 15.11.2018 taotluse (tl 12) saada Rakvere linnalt 1500-eurost toetust, et korraldada 04.-06.10.2019 üritus nimetusega „III LGBTI+ filmifestival Festheart“ (edaspidi festival).

Taotluse kohaselt on festivali eelarve kokku 18 500 eurot ning festivali rahastatakse lisaks vastustajalt taotletud toetusele ka muude toetuste, festivali tulu ja 2300 euro suuruse omafinantseeringu abil.

2. Rakvere Linnavolikogu kultuurikomisjon otsustas 22.01.2019.a koosolekul (tl 9-11, edaspidi kultuurikomisjoni otsus) esitada volikogule otsuse eelnõu 2019.a kultuuriürituste ja -projektide toetuste määramiseks. Komisjon otsustas, et toetuse maksimaalmäär on 1700 eurot. Komisjon kinnitas toetuste taotluste hindamise tabeli tulemused ja tegi volikogule ettepaneku eraldada toetused vastavalt tabelile.

Tabelist nähtub, et kaebaja projekti (festivali korraldamise) koondhinne oli 20,78, see paiknes paremusjärjestuses 10. kohal ning eraldatavaks toetuseks oli 1500 eurot. Kokku said paremusjärjestuse alusel toetust 35 projekti ja toetuseta jäid 5 projekti.

3. Rakvere Linnavolikogu võttis 30.01.2019 vastu otsuse nr 8 (tl 6-7). Vastustaja otsustas määrata Rakvere linna 2019.a eelarvest kultuuriüritustele ning -projektidele toetused vastavalt lisale. Lisa punkti 18 kohaselt määrati kaebajale festivali läbiviimiseks toetus 300 eurot. Kokku määrati toetus 35 projektile. Otsuse õigusliku alusena on näidatud kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 22 lg 1 p 5 ja Rakvere linnavolikogu 25.09.2013.a. määrusega nr 18 kehtestatud „Kultuuriürituste ja -projektide toetamise korra“ § 6 sätestatu. Otsuse alusena on viidatud kultuurikomisjoni ettepanekule. Muud kaalutlused või põhjendused otsuses puuduvad.

Kohus mõistab edaspidi volikogu otsuse all otsust, millega määrati kaebajale toetuseks taotletud 1500 euro asemel 300 eurot.

4. MTÜ SevenBow esitas 27.02.2019 Tartu Halduskohtule kaebuse ning 27.05.2019 ja 07.06.2019 täiendavad avaldused. Kohus võttis kaebuse menetlusse nõuetes tühistada volikogu otsus ning kohustada vastustajat tegema uus otsus, millega määrata kaebajale täiendavalt toetust 1200 eurot.

Kaebaja taotles toetust korraldamaks seksuaalvähemusi puudutavatele filmidele spetsialiseerunud filmifestivali, mis toimub Rakvere linnas kolmandat korda. Ürituse eelarveks on 18 500 eurot. Taotlus pälvis kultuurikomisjonilt keskmiseks hindeks 20,78 ning paigutus koondtabeli pingereas 10. kohale 40 taotluse hulgas. Toetusi jätkus 35 taotlejale, mõne üksiku erandiga määrati toetuse summaks 1700 eurot. Seega said 1700 eurot toetust mitmed taotlejad, kes kogusid kaebajast vähem punkte. Nendele määratud toetust Rakvere linnavolikogu ei vähendanud.

Volikogu istungil on kultuurikomisjoni eelnõust vaid kaebaja taotluse osas kõrvale kaldunud. Volikogu ei ole vaidlustatavas haldusaktis esile toonud ühtegi põhjendust ega selgitust, miks kaebaja taotlus suuremas osas rahuldamata jäi. Volikogu hääletas variante määrata kaebajale toetust 1500 eurot, 300 eurot ja toetust mitte määrata. Enim hääli kogus ettepanek määrata toetuseks 300 eurot. Istungi protokollist ei ilmne, et oleks toodud välja põhjendusi, et kultuurikomisjoni hindamise koondtabelis oleks tehtud vigu (hindamisvigu, kaalutusvigu) ei ole viidatud ühelegi alusele, mis võimaldaks toetust vähendada. Korras sätestatud eeldusi taotluse osaliseks rahuldamiseks või rahuldamata jätmiseks ei esinenud. Vastustajal puudus kaalutusõigus kultuurikomisjoni ettepanekut eirata. Kaalutusõigust omaks volikogu vaid juhul, kui komisjoni hindamistabelis selguksid vead.

Ajakirjanduses avaldatu (tl 18-20) põhjal tegi volikogu oma otsuse põhjusel, et see ei sobiks paljude linlaste väärtushinnangutega. Seega ideoloogilistel põhjustel, diskrimineerides

selliselt otseselt vähemusgruppi. Kohalik omavalitsus peaks oma ülesannete täitmisel tagama igäihe õigused ja vabadused olenemata seksuaalsest sättumusest või organisatsiooni ideoloogiast. Vastustaja on rikkunud põhiseaduse § 12 sätestatud diskrimineerimise keeldu.

Kuna vastustajal kaalutlusruum puudub, siis taotleb kaebaja definiitvise ettekirjutuse tegemist. Taotluse osaline rahuldamine ei olnud läbipaistev ega põhjendatud, vaid meelevaldne suvaotsus, mille puhul on volikogu väljunud ettenähtud kaalutlusõiguse piiridest. Asjaolu, et kaebaja on saanud ka mujalt rahalisi vahendeid oma ürituse korraldamiseks, ei saa olla toetuse vähendamise põhjuseks. Kõikide faktide ja õigusliku aluse koosmõjul ei olnud volikogul võimalik teha muud otsust kui kaebaja taotluse täielik rahuldamine. Vastustaja ei ole kohtumenetluses esile toonud objektiivseid asjaolusid, mis võiksid kaasa tuua toetuse vähendamise.

5. Vastustaja palus oma 15.04.2019.a vastuses jätta kaebuse rahuldamata. Toetuste andmise otsustamine kuulub volikogu pädevusse. Volikogul ei olnud kohustust lähtuda kultuurikomisjoni otsusest. Volikogu ei ole seotud esitatud eelnõudega või nende esitajate (nt erinevad linnavolikogu komisjonid) arvamustega. Kultuurikomisjoni liikmeteks on ka isikud, kes ei ole volikogu liikmed ja volikogu liikmete arvamused ei pruugi kattuda kultuurikomisjoni liikmete arvamustega. Lõpliku otsuse toetamise ja toetuse suuruse kohta teeb volikogu, mis koosneb mandaadiga liikmetest ja mis on vastava otsuse vastuvõtmiseks ainupädev. Vastavasse ainupädevusse sekkumine võtab seadusvastaselt volikogult temale seadusega antud volituse kohaliku elu küsimusi iseseisvalt otsustada.

Vastustaja ei ole kaebajale toetuse määramisel seadust rikkunud. Kaebajat ei ole diskrimineeritud. Vaidlust ei ole selles, et vastustaja otsustas määrata kaebajale toetuse, mitte ei keeldunud toetuse määramisest ning toetuse määramine väiksemas määras kui taotles kaebaja, oli volikogu liikmete häälteenamusel põhinev otsus.

Volikogu liige Marti Kuusik põhistas toetuse mitte määramise ettepanekut asjaoluga, et kaebaja poolt korraldataval üritusel on olemas toetuse andjad ning seetõttu ei ole vajalik avaliku raha eraldamine. Kaebaja taotlus näitab, et raha saadakse Eesti Kultuurkapitalilt, sponsoritelt, toetajatelt, välissaatkondadest, Lääne-Viru Omavalitsuse Liidult ning Hasartmängumaksu Nõukogult.

Vastustaja hinnangul ei ole alust definiitvise ettekirjutuse tegemiseks. Olukorras, milles volikogul on seadusest tulenev ainupädevus otsustada toetuste määramise üle ning seeläbi vastava otsustuse osas kaalutlusruum, ning volikogu on kaebajale otsustanud toetuse määrata, ei saa kohus kohustada volikogu vastu võtma haldusakti kaebaja poolt soovitud kujul. Nimetatud olukorras sekkuks kohus volikogu kui kohaliku omavalitsuse organi pädevusse ning jaataks, et teatud seaduses sätestatud, volikogu ainupädevuses olevates, küsimustes, puudub volikogul otsustus- ja kaalutlusõigus. Kultuurikomisjon ei asenda volikogu, sh ei teosta volikogu kui haldusorgani kaalutlusõigust. Kultuurikomisjon täidab temale pandud ülesandeid, millised lõppevad linnavolikogule otsuse eelnõu esitamisega. Kaebaja taotluse osalise rahuldamise tõttu vabaks jäänud summa 1200 eurot on suunatud kultuuriürituste ja -projektide toetamise teisele vooru, mis toimub sügisel (tl 30).

Kohtu seisukoht

6. Kohus jättis 19.03.2019 rahuldamata kaebaja taotluse liita praegune kaebus haldusasjas 3-18-634 esitatud kaebusega. Kohus leidis, et kaebuste liitmine ei aita kaasa nende kiiremale või lihtsamale lahendamisele.

Vastustaja esitas vastuses kaebusele uuesti taotluse kohtuasjad liita ning vaidles vastu

19.03.2019.a määruse põhjendustele. Kohus käsitleb seda vastuväitena kohtu tegevusele halduskohtumenetluse seadustiku (HKMS) § 90 lg 1 tähenduses.

Kohus jätab vastuväite rahuldamata. Kohus jääb 19.03.2019.a määruse põhjenduste juurde ja ei korda neid. Kohus lisab, et kohtuasjas 3-18-634 ja praeguses asjas on vaidlused küll sarnased, kuna esimeses asjas käsitletakse kaebajale määratud toetuse vähendamist 2018. aastal ja teises 2019. aastal. Kaebuste nõuded on aga olemuslikult erinevad ja erinevalt täidetavad – esimeses asjas lahendas kohus tuvastamis- ja hüvitamisnõuet, praeguses asjas tühistamis- ja kohustamisnõuet. Lahendite täitmine on selgem ja lihtsam, kui tegemist on eraldi asjadega. Kohus märgib, et kohtuasjade liitmine ei ole halduskohtul praegu enam ka võimalik, kuna asjas 3-18-634 on halduskohus otsuse teinud ja asi on sellega esimese astme kohtu menetlusest väljunud.

7. Kaebaja palus algses kaebuses tühistada volikogu otsuse osas, milles jäeti rahuldamata kaebaja toetuse taotlus summas 1200 eurot ja määrati kaebajale toetus 300 eurot ning kohustada vastustajat tegema uus otsus, millega määrata kaebajale toetuseks 1500 eurot.

Kohus võttis 19.03.2019.a määrusega kaebuse menetlusse järgmistes nõuetes:

- tühistada Rakvere Linnavolikogu 30.01.2019.a otsus nr 8 osas, milles jäeti rahuldamata kaebaja taotlus festivali toetamiseks summas 1200 eurot;
- kohustada vastustajat tegema uus otsus, millega määrata festivalile täiendavalt toetust 1200 eurot.

Sama määrusega tagastas kohus tühistamis- ja kohustamisnõuded kaebajale määratud toetuse 300 euro osas.

27.05.2019 esitas kaebaja avalduse, milles ta soovis oma nõuet täpsustada ning esitada nõuded sellistena, nagu need menetlusse võeti (kaebajal on küll kohustamisnõude summaks märgitud 1300 eurot, kuid kohtu hinnangul on see ilmne viga). Kuna kohus on juba kaebuse menetlusse võtnud nendes nõuetes, siis jätab kohus kaebaja 27.05.2019.a avalduse selles osas tähelepanuta.

Tühistamisnõue

8. KOKS § 22 lg 1 p 5 sätestab, et volikogu ainupädevusse kuulub toetuste andmise korra kehtestamine.

Rakvere Linnavolikogu on 25.09.2013.a määrusega nr 18 kehtestanud „Kultuuriürituste ja -projektide toetamise korra“, mis kultuurikomisjoni ja volikogu otsuste tegemise ajal kehtis 01.10.2018 jõustunud redaktsioonis (edaspidi kord).

Korra § 1 lg 1 järgi sätestatakse korras muuhulgas Rakvere linna eelarvest kultuuriüritustele ja -projektidele toetuse taotlejale esitatavad nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord ning taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise tingimused.

Korra § 5 lg 1 alusel hindab taotlusi volikogu kultuurikomisjon. Taotluste hindamisel arvestatakse järgmisi hindamiskriteeriume:

- 1) traditsioone ja jätkusuutlikkust;
- 2) uudsust ja omapära;
- 3) suunatust avalikkusele
- 4) omafinantseeringu (s.h kaasfinantseeringu) ja linnapoolse finantseeringu suhet;
- 5) võimalust ürituse/projekti korraldamisega tõsta Rakvere linna mainet;
- 6) koostööd teiste organisatsioonidega ja/või isikutega.

Korra § 6 lg 1 ja 4 sätestavad, et taotluste hindamistulemuste alusel koostab volikogu kultuurikomisjon Rakvere linnavolikogu otsuse eelnõu, millele lisatakse seletuskirjana komisjoni hindamislehed. Taotluste rahuldamine toimub koondhindnete paremusjärjestuse alusel. Esimesena rahuldatakse kõrgeima koondhindede saanud taotlus, misjärel liigutakse mööda pingerida alanevas järjekorras kuni Rakvere linna eelarves kultuuriürituste ja -projektide toetamiseks eraldatud vahendite ammendumiseni.

Korra § 6 lg 5 kohaselt on komisjonil õigus teha volikogule ettepanek otsustada korras ette nähtud toetuse maksimaalse määra vähendamine ning rahuldada kõik nõuetele vastavad taotlused osaliselt, kui taotluses toodud eesmärgid on saavutatavad ka osalise toetusega.

Korra § 6 lg 6 sätestab taotluse rahuldamata jätmise alused. Nendeks on:

- 1) taotleja või taotlus ei vasta toetuse saamise nõuetele;
- 2) Rakvere linna eelarve vahendid ei võimalda teha enam ühtegi taotluse rahuldamise otsust;
- 3) taotluses on esitatud teadlikult valeandmeid;
- 4) taotleja ei võimalda kontrollida taotleja või taotluse vastavust toetuse saamise nõuetele;
- 5) taotleja ei ole puuduste kõrvaldamiseks määratud tähtaja jooksul neid kõrvaldanud;
- 6) taotletakse toetust üritusele või projektile, mille kohta esitatud varasem taotlus on jooksval eelarveaastal juba rahuldatud (ka osaliselt).

9. Volikogu rahuldab kaebaja taotluse osaliselt. Volikogu otsuses on selle otsuse ühe õigusliku alusena toodud KOKS § 22 lg 1 p 5.

KOKS § 22 lg 1 p 5 ei ole kohane alusnorm toetuse vähendamise otsuse tegemisel. See säte annab volikogule ainupädevuse kehtestada toetuste andmise kord. Seda on volikogu ka teinud, kehtestades „Kultuuriürituste ja -projektide toetamise korra“, sh taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise tingimused. Volikogu on seejuures otsustanud anda volikogu kultuurikomisjonile olulise rolli kultuuriürituste ja -projektide toetamise taotluste hindamisel. Määravat tähendust ei ole sellel, et kultuurikomisjoni kõik liikmed ei ole samal ajal ka volikogu liikmed. KOKS § 22 lg 1 p 5 alusel on volikogul õigus otsustada ka seda, et kultuuriürituste ja -projektide toetamise taotluste hindamises osalevad isikud, kes ei ole volikogu liikmed.

10. Volikogu on viidanud ka korra §-le 6. Otsusest ei nähtu, täpsemalt millise korra § 6 lõike või punkti on volikogu aluseks võtnud.

Kohtu hinnangul puudub korras säte, mis annaks volikogule õiguse kalduda kõrvale kultuurikomisjoni hindamistulemuste alusel moodustatud pingereast. Korra § 6 lg 4 sätestab üheselt ja selgelt, et taotluste rahuldamine toimub koondhindnete paremusjärjestuse alusel.

Toetuse vähendamisel ei saa aluseks olla korra § 6 lg 5, kuna see näeb ette toetuse maksimaalse määra vähendamise ja kõigi nõuetele vastavate taotluste osalise rahuldamise. Seda on kultuurikomisjon vastavalt protokollile punktile 2 ka teinud – komisjon otsustas määrata toetuse maksimaalmääraks 2000 euro asemel 1700 eurot, kuna sel juhul saab toetust rohkem üritusi.

11. Volikogul ei ole õigust meelevaldselt kõrvale kalduda kultuurikomisjoni esitatud otsuse eelnõust, vaid alused selleks peavad tulema õigusaktidest. KOKS § 22 lg 1 p 5 annab volikogu ainupädevusse toetuste andmise korra kehtestamise, mitte ei näe volikogule ette eksklusiivset suvaõigust toetuste andmise otsustamiseks. Volikogul tuleb toetuste andmise üle otsustades järgida enda kehtestatud korda.

Ka asjaolu, et volikogu liikmed on rahva poolt valitud, ei anna volikogule õigust eirata õigusaktidest, sh tema enda kehtestatud korrast tulenevaid nõudeid. Riigikohus on toonitanud, et ka demokraatlikult valitud esinduskogu ei või oma otsuseid teha meelevaldselt, vaid valikud peavad lähtuma ratsionaalsetest argumentidest (otsus asjas 3-3-1-54-03, p 20).

12. Volikogu otsus on haldusakt. Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 54 kohaselt on haldusakt õiguspärase, kui ta on antud pädeva haldusorgani poolt andmise hetkel kehtiva õiguse alusel ja sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutusvigadeta ning vastab vorminõuetele.

Üheks olulisemaks haldusakti vorminõudeks on haldusakti põhjendamine. HMS § 56 lg 1-3 sätestavad haldusakti põhjendamisele järgmised nõuded. Kirjalik haldusakt ja soodustava haldusakti andmisest keeldumine peab olema kirjalikult põhjendatud. Haldusakti põhjendus esitatakse haldusaktis või menetlusosalisele kättesaadavas dokumendis, millele on haldusaktis viidatud. Haldusakti põhjenduses tuleb märkida haldusakti andmise faktiline ja õiguslik alus. Kaalutusõiguse alusel antud haldusakti põhjenduses tuleb märkida kaalutlused, millest haldusorgan on haldusakti andmisel lähtunud.

Haldusakti põhjendamist peetakse kohtupraktikas üheks olulisemaks haldusakti õiguspärasuse eelduseks. Riigikohus selgitas asjas nr 3-3-1-49-08 järgmist (p 11). Haldusakti põhjendamine on üldine nõue, mis peab tagama põhiseaduse §-s 15 sätestatud kaebeõiguse reaalse teostamise võimaluse. Kui haldusakti adressaat ei tea haldusakti andmise tegelikke põhjuseid selle andmise hetkel, siis ei ole tal efektiivselt ja argumenteeritult võimalik vaidlustada haldusakti andmise asjaolusid. Läbi haldusakti õigusliku ja faktilise aluse saab isikule selgeks, miks just selline haldusakt tema suhtes anti. Ühtlasi ei ole kirjaliku põhjendamise eesmärk ainult tagantjärele otsuse kontrollimine, vaid ka haldusorgani enesekontrolli tagamine. Haldusorgani enesekontrolli kaudu peab haldusorgan jõudma selgusele otsuse õigsuses.

Riigikohus on järjekindlalt rõhutanud, et nõuetekohaselt tuleb põhjendada ka kohaliku omavalitsuse volikogu kui kollegiaalorgani otsuseid (vt nt otsus asjas 3-3-1-28-04, p 17). Asjas 3-3-1-30-02 selgitas Riigikohus järgmist (p 30). Kollegiaalorgani haldusotsustus on halduskohtus vaidlustatav üldalustel, mistõttu see peab olema ka motiveeritud. Pole mingeid põhimõttelisi takistusi põhjalikumalt motiveerida kollegiaalse haldusorgani poolt hääletamise teel vastu võetavat otsustust kollegiaalorgani otsuses eneses. Piisab, kui panna hääletamisele otsuse projekti motiivid.

13. Volikogu otsuses ei ole vähimalgi määral põhjendatud, miks otsustas volikogu määrata kaebajale väiksema toetuse võrreldes sellega, mida taotles kaebaja ja mida nägi ette kultuurikomisjoni koostatud otsuse eelnõu. Põhjendusi ei nähtu ka volikogu 30.01.2019.a istungi protokollist.

14. Kohtupraktika järgi võib kohus haldusakti kontrollimisel arvestada haldusorgani poolt kohtumenetluses esitatud põhjendusi, kui kohus on veendunud, et haldusorgan lähtus nendest põhjendustest haldusakti andmisel. Seejuures on tõendamiskoormus küsimuses, kas põhjendus haldusakti andmisel tegelikult eksisteeris ja kas sellega arvestati, haldusorganil (Riigikohtu otsus asjas nr 3-3-1-29-12, p 20).

Vastustaja selgitas kohtumenetluses, et kaebaja toetust vähendati põhjusel, et festivalil oli piisavalt teisi toetajaid. Vastustaja ei esitanud tõendeid selle kohta, et volikogu kui kollegiaalorgan lähtus sellest põhjendusest vaidlusaluse otsuse tegemisel.

Isegi kui volikogu sellest põhjendusest lähtus, ei ole tegemist kohase põhjendusega. Korra § 5 lg 1 p 4 ja 6 ning korra lisaks oleva hindamisjuhendi alusel loetakse muude toetajate ja

omafinantseeringu olemasolu postitiivseks asjaoluks. Hindamistabeli järgi saab taotlus kriteeriumi 4 „Omafinantseeringu (sh kaasfinantseeringu) ja linnapoolse finantseeringu suhe” eest maksimaalsed 5 punkti, kui tegevuste elluviimisel on mitmed finantseeringu allikad ja ei ole panustatud ainult linna toetusele. Samuti saab taotlus kriteeriumi 6 „Koostöö teiste organisatsioonidega ja/või isikutega” eest maksimaalsed 3 punkti (maksimumpunktid on erinevatel kriteeriumitel erinevad), kui see edendab koostööd ja partnerlust kodanikuühenduste ja teiste organisatsioonide / isikute vahel. See tähendab, et vastustaja esile toodud põhjendus on korraga otseses vastuolus.

15. Kokkuvõttes leiab kohus, et volikogu otsus on formaalselt ja materiaalselt õigusvastane. Volikogu rikkus otsuse vastuvõtmisel oluliselt põhjendamiskohustust. Vastustaja ei ole haldus- ega kohtumenetluses esile toonud kohast õiguslikku alust, mis lubanuks tal kõrvale kalduda kultuurikomisjoni koostatud otsuse eelnõust, ning ka kohtule ei ole selline alus äratuntav.

HMS § 58 sätestab, et haldusakti kehtetuks tunnistamist ei saa nõuda üksnes põhjusel, et haldusakti andmisel rikuti menetlusnõudeid või et haldusakt ei vasta vorminõuetele, kui eelnimetatud rikkumised ei võinud mõjutada asja otsustamist. See säte praeguses asjas kohaldatav ei ole. Esiteks heitis kohus volikogu otsusele ette mitte ainult vorminõuete rikkumist, vaid ka materiaalselt õigusvastasust. Teiseks puudub praeguses asjas põhjus arvata, et põhjendamiskohustuse rikkumine asja otsustamist ei mõjutanud. Vastupidi - otsuse punktis 14 nimetatud põhjenduse kajastamisel volikogu otsuses oleks volikogu liikmed või neid nõustavad või abistavad ametnikud võinud aru saada, et põhjendus on korraga vastuolus.

Eeltoodud põhjustel tühistab kohus volikogu otsuse.

Kohustamisnõue

16. Riigivastutuse seaduse (RVastS) § 6 lg 1 sätestab, et isik võib nõuda haldusakti andmist või toimingut sooritamist, kui avaliku võimu kandja on kohustatud haldusakti andma või toimingut sooritama ja see puudutab isiku õigusi.

HKMS § 41 lg 3 alusel võib kohus kohustamiskaebuse rahuldamisel kohustada vastustajat nii haldusakti andma või toimingut tegema kui ka haldusakti andmist või toimingut tegemist uuesti otsustama.

Kuna kohus rahuldab tühistamisnõude, siis on tekkinud olukord, kus kaebaja taotlus on lahendamata. See tähendab, et kohustamiskaebus kuulub rahuldamisele. Küsimus on ainult selles, kas kohustada vastustajat haldusakti andma, nagu soovib kaebaja, või asja uuesti otsustama, nagu peab õigeks vastustaja.

17. Kohus ei nõustu vastustajaga, et haldusakti andmiseks kohustamine ehk definitiivse ettekirjutuse tegemine ei ole praeguses asjas võimalik. Kohus leidis eespool, et volikogu on toetuste määramisel seotud korras sätestatud tingimustega. Vastustaja ei ole välja toonud mingeid asjaolusid, miks peaks kaebaja taotlus korrast lähtudes jääma rahuldamata või saama rahuldatud osaliselt. Sh ei ole vastustaja viidanud korra § 6 lg 6 toodud taotluse rahuldamata jätmise alusele või võimalikele vigadele taotluste hindamise protseduuris või kaebaja taotlusele antud hinnete osas.

RVastS § 6 lg 4 ütleb, et kui õigusvastaselt on jäetud andmata haldusakt või sooritamata toiming, mille andmine või sooritamine tuleb otsustada kaalutusõiguse (diskretsiooni) alusel, teeb kohus nõude rahuldamise korral avaliku võimu kandjale ettekirjutuse asja uueks otsustamiseks. Praegusel juhul ei nähtu kohtule, et vastustajal oleks kaebaja taotluse

rahuldamise otsustamisel olnud kaalumisruumi. Kaebaja taotlus oleks korra alusel tulnud täies ulatuses rahuldada.

18. Definitiivse ettekirjutuse tegemine ei tähenda seda, et kohus sekkub põhiseaduse § 154 tulenevasse kohaliku omavalitsuse õigusse iseseisvalt otsustada ja korraldada kõiki kohaliku elu küsimusi. Nagu kohus eespool leidis, on vastustaja seda õigust teostades kehtestanud korra ning see on järgimiseks kohustuslik ka vastustajale endale. Kui vastustaja ei ole rahul sellega, kuidas Rakvere linnas määratakse toetusi kultuuriüritustele ja -projektidele, siis on tal võimalus korda vastavalt muuta.

Definitiivse ettekirjutuse tegemist ei takista see, et kultuurikomisjon tegi 19.02.2019 otsuse suunata seoses kaebajale 1200 euro eraldamata jätmisega see summa kultuuriürituste ja -projektide toetamise II vooru, mis toimub sügisel (tl 30). Kuna praeguse kohtuotsuse tegemisega on olukord muutunud, siis on kultuurikomisjonil võimalik see otsus ümber vaadata.

19. Halduskohtumenetluses on vastustajaks Rakvere linn ja kohus teeb otsuse vastustaja suhtes. Korrast lähtudes tuleb kohtuotsus täita linnavolikogul.

Kokkuvõttes rahuldab kohus kaebuse tervikuna.

Menetluskulud

20. HKMS § 108 lg 1 kohaselt kannab menetluskulud pool, kelle kahjuks otsus tehti. Selle sätte alusel on menetluskulude kandmine vastustaja kohustus.

21. Kaebaja esitas kohtule menetluskulude nimekirja, mille järgi tema menetluskuludeks on

- tasutud riigilõiv 15 eurot,
- esindaja kulud, ajakulu 3,5 tundi, ühe tunni hind 120 eurot, kokku 420 eurot.

Kaebaja taotleb menetluskulude väljamõistmist summas 435 eurot. Käibemaksu väljamõistmist kaebaja ei soovi. Kaebaja esitas talle esitatud arve ja sellele lisatud spetsifikatsiooni, mis eeltoodud kulusid sisaldab. Kaebaja esitas maksekorralduse, mille järgi arve tasus SA Eesti Inimõiguste Keskus.

Vastustaja ei ole kaebaja menetluskuludele vastuväiteid esitanud. Kohtu hinnangul on kaebaja menetluskulud vajalikud ja põhjendatud. HKMS § 109 lg 1¹ sätestab, et HKMS § 103 lg 1 p 1 nimetatud kulud ehk menetlusosaliste esindajate ja nõustajate kulud on väljamõistetavad, kui menetlusosalisel on tekkinud kulude kandmise kohustus. Seetõttu ei käsitle kohus küsimust, kas ja kuidas on menetluskulud tasutud. Kohus mõistab vastustajalt kaebaja kasuks välja menetluskulud 435 eurot.

/allkirjastatud digitaalselt/

Karin Jõks
Kohtunik